

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

Το **Ευρωπαϊκό Δίκαιο** και οι **θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.)** συνιστούν ένα αυτοτελές, υπερεθνικό νομικό σύστημα, το οποίο συνυπάρχει και υπερισχύει, σε συγκεκριμένα πεδία, του εθνικού δικαίου των κρατών-μελών. Η λειτουργία των ευρωπαϊκών θεσμών και η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου επηρεάζουν άμεσα το **ελληνικό διοικητικό δίκαιο**, τη **νομοθεσία**, αλλά και τη **λειτουργία της δημόσιας διοίκησης**.

1. Ευρωπαϊκό Δίκαιο – Έννοια και Ιδιαιτερότητες

Το **Ευρωπαϊκό Δίκαιο** αποτελεί το σύνολο των κανόνων που διέπουν:

- Τη **σύσταση, λειτουργία και αρμοδιότητες** των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.,
- Τις **σχέσεις μεταξύ των κρατών-μελών**,
- Τα **δικαιώματα και τις υποχρεώσεις** των πολιτών και νομικών προσώπων εντός της Ε.Ε.

Διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- **Πρωτογενές Δίκαιο**: Περιλαμβάνει τις **ιδρυτικές συνθήκες** (όπως η Συνθήκη της Ρώμης, η Συνθήκη του Μάαστριχτ, η Συνθήκη της Λισαβόνας) και τις **τροποποιήσεις τους**. Αποτελεί τη βάση για την ύπαρξη και τη δράση της Ε.Ε.
- **Παραγωγό ή Παράγωγο Δίκαιο**: Περιλαμβάνει τους **κανονισμούς, τις οδηγίες, τις αποφάσεις** και άλλες πράξεις που εκδίδονται από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και έχουν **δεσμευτικό χαρακτήρα** για τα κράτη-μέλη και τους πολίτες.

2. Βασικές Αρχές του Ευρωπαϊκού Δικαίου

- **Αρχή της υπεροχής**: Το ευρωπαϊκό δίκαιο υπερισχύει του εθνικού δικαίου σε περίπτωση σύγκρουσης.
- **Αρχή της άμεσης εφαρμογής**: Ορισμένες διατάξεις του ευρωπαϊκού δικαίου παράγουν **άμεσα δικαιώματα και υποχρεώσεις** στους πολίτες και μπορούν να επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.
- **Αρχή της επικουρικότητας**: Η Ε.Ε. επεμβαίνει μόνο όταν οι στόχοι δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη-μέλη.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

3. Κύριοι Θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Αποτελείται από τους **αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών-μελών** και καθορίζει τις **πολιτικές προτεραιότητες** της Ένωσης.

2. Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Είναι το **εκτελεστικό όργανο της Ε.Ε.** Έχει την **πρωτοβουλία νομοθεσίας**, εποπτεύει την εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου και διαχειρίζεται τους κοινοτικούς πόρους. Οι Επίτροποι ορίζονται από τα κράτη-μέλη και ενεργούν **υπέρ του συνόλου της Ένωσης**.

3. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Απευθείας εκλεγμένο από τους πολίτες της Ε.Ε. και έχει **συννομοθετική αρμοδιότητα** μαζί με το Συμβούλιο. Εγκρίνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης και ασκεί **δημοκρατικό έλεγχο** στα υπόλοιπα θεσμικά όργανα.

4. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ή Συμβούλιο Υπουργών)

Εκπροσωπεί τα κράτη-μέλη. Κάθε κράτος συμμετέχει με τον **αρμόδιο υπουργό** ανάλογα με το θέμα. Συμμετέχει στη **νομοθετική διαδικασία** και λαμβάνει αποφάσεις μαζί με το Κοινοβούλιο.

5. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)

Ερμηνεύει και διασφαλίζει την **ενιαία εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου**. Αποτελείται από το **Δικαστήριο**, το **Γενικό Δικαστήριο** και **ειδικά δικαστήρια** (κατά περίπτωση).

6. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)

Διαχειρίζεται τη **νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ** και διασφαλίζει τη **σταθερότητα των τιμών**.

7. Ελεγκτικό Συνέδριο

Ελέγχει τη **χρήση των οικονομικών πόρων της Ε.Ε.**, εξασφαλίζοντας διαφάνεια και νομιμότητα στη δημοσιονομική διαχείριση.

4. Σχέση Ευρωπαϊκού και Ελληνικού Δικαίου

Η Ελλάδα, ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, **οφείλει να συμμορφώνεται πλήρως με το ευρωπαϊκό δίκαιο**. Οι κανονισμοί έχουν **άμεση εφαρμογή**, ενώ οι οδηγίες πρέπει να **ενσωματώνονται στο εσωτερικό δίκαιο** εντός προθεσμίας.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

Η **νομολογία του ΔΕΕ** δεσμεύει τα εθνικά δικαστήρια, ενώ η μη συμμόρφωση προς το ενωσιακό δίκαιο μπορεί να οδηγήσει σε **καταδίκες και κυρώσεις** κατά του κράτους-μέλους.

5. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως Πολυεπίπεδο Σύστημα Δικαίου

Η Ε.Ε. συνιστά ένα **πρωτότυπο νομικό και πολιτικό οικοδόμημα**, όπου το **εθνικό, το ευρωπαϊκό και το διεθνές δίκαιο** αλληλεπιδρούν και συνδιαμορφώνουν ένα **πολύπλοκο αλλά συνεκτικό πλέγμα κανόνων**, το οποίο διαμορφώνει τη σύγχρονη πραγματικότητα της δημόσιας διοίκησης και της νομοθέτησης.

1. Αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)** είναι ένα υπερεθνικό μόρφωμα που διαθέτει **κατανεμημένες αρμοδιότητες**, οι οποίες καθορίζονται από τις **ιδρυτικές της Συνθήκες**, κυρίως τη **Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)**. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ε.Ε. στηρίζεται στην **αρχή της δοτής αρμοδιότητας**, δηλαδή η Ένωση μπορεί να ενεργεί μόνο στους τομείς όπου έχει ρητώς εξουσιοδοτηθεί από τα κράτη-μέλη.

Οι αρμοδιότητες αυτές κατατάσσονται σε **τρεις βασικές κατηγορίες**: **αποκλειστικές, συντρέχουσες και αρμοδιότητες υποστήριξης, συντονισμού ή συμπλήρωσης**.

1. Αποκλειστικές Αρμοδιότητες

Σε αυτούς τους τομείς **μόνο η Ε.Ε. μπορεί να νομοθετεί και να λαμβάνει δεσμευτικά μέτρα**. Τα κράτη-μέλη επιτρέπεται να ενεργούν μόνο εφόσον έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Ένωση.

Περιλαμβάνουν:

- **Τελωνειακή ένωση,**
- **Θέσπιση κανόνων ανταγωνισμού** για την εσωτερική αγορά,
- **Νομισματική πολιτική** για τα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ,
- **Διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων** στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής,
- **Κοινή εμπορική πολιτική** (διεθνείς εμπορικές σχέσεις της Ε.Ε. με τρίτες χώρες).

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

2. Συντρέχουσες Αρμοδιότητες

Στους τομείς αυτούς η αρμοδιότητα **μοιράζεται** μεταξύ της Ε.Ε. και των κρατών-μελών. Τα κράτη μπορούν να νομοθετούν και να ενεργούν **όσο η Ε.Ε. δεν έχει ασκήσει την αρμοδιότητά της** ή έχει επιλέξει να μην την ασκήσει.

Παραδείγματα:

- **Εσωτερική αγορά,**
- **Κοινωνική πολιτική** (σε συγκεκριμένα πεδία),
- **Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή,**
- **Γεωργία και αλιεία** (πλην της διατήρησης των βιολογικών πόρων),
- **Περιβάλλον,**
- **Προστασία καταναλωτών,**
- **Μεταφορές,**
- **Ενέργεια,**
- **Ασφάλεια και δημόσια υγεία** (σε ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος).

3. Αρμοδιότητες Υποστήριξης, Συντονισμού και Συμπλήρωσης

Η Ε.Ε. δεν νομοθετεί με τρόπο που να επιβάλλει εναρμονισμένους κανόνες στα κράτη-μέλη. Αντίθετα, **ενισχύει, συμπληρώνει ή συντονίζει** τις πολιτικές των κρατών χωρίς να υποκαθιστά τις εθνικές δράσεις.

Πεδία εφαρμογής:

- **Πολιτισμός,**
- **Παιδεία και επαγγελματική κατάρτιση,**
- **Αθλητισμός,**
- **Τουρισμός,**
- **Πολιτική προστασία,**
- **Διοικητική συνεργασία.**

4. Ειδικές Κατηγορίες Αρμοδιοτήτων

Ορισμένες αρμοδιότητες ασκούνται **σε κοινή βάση με τα κράτη-μέλη**, στο πλαίσιο της **Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)**. Η άσκηση αυτών των αρμοδιοτήτων βασίζεται κυρίως στη **διακυβερνητική συνεργασία** και όχι στην υπερεθνική μέθοδο.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

5. Αρχές Άσκησης των Αρμοδιοτήτων

Η Ε.Ε. κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της οφείλει να σέβεται τις θεμελιώδεις αρχές:

- **Αρχή της επικουρικότητας:** Η Ένωση ενεργεί μόνο εφόσον οι στόχοι δεν μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα από τα κράτη-μέλη σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.
- **Αρχή της αναλογικότητας:** Τα μέσα που χρησιμοποιούνται από την Ένωση δεν πρέπει να υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των στόχων.
- **Αρχή της νομιμότητας:** Η δράση της Ε.Ε. πρέπει να βασίζεται στις Συνθήκες και εντός των ορίων που αυτές θέτουν.

6. Σημασία των Αρμοδιοτήτων στην Πράξη

Η **κατανομή των αρμοδιοτήτων** καθορίζει όχι μόνο το ποιος έχει την **εξουσία να νομοθετεί**, αλλά και το **εύρος επιρροής της Ε.Ε. στην καθημερινότητα των πολιτών**. Από την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια των τροφίμων έως την ελευθερία κυκλοφορίας και την προστασία προσωπικών δεδομένων, οι αρμοδιότητες της Ε.Ε. επηρεάζουν σημαντικά την εθνική διοίκηση και το δίκαιο.

2. Οι πηγές του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης **(Πρωτογενές Δίκαιο και Παράγωγο Δίκαιο)**

Το **Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης** αποτελεί ένα αυτοτελές και λειτουργικό νομικό σύστημα, το οποίο **υπερισχύει του εθνικού δικαίου** σε περίπτωση σύγκρουσης. Οι πηγές του χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες: **το Πρωτογενές Δίκαιο** και **το Παράγωγο (ή Δευτερογενές) Δίκαιο**. Σε αυτές προστίθενται και **οι άγραφες πηγές** (όπως οι γενικές αρχές του δικαίου και η νομολογία του Δικαστηρίου της Ε.Ε.).

1. Πρωτογενές Δίκαιο

Το **Πρωτογενές Δίκαιο** είναι η **θεμελιώδης νομική βάση** της Ευρωπαϊκής Ένωσης και περιλαμβάνει τις συνθήκες που **ιδρύουν, τροποποιούν ή επεκτείνουν** την Ε.Ε. Πρόκειται για τις **συνταγματικού χαρακτήρα πηγές**, πάνω στις οποίες στηρίζεται ολόκληρη η έννομη τάξη της Ένωσης.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

Κύρια στοιχεία του Πρωτογενούς Δικαίου:

- **Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)** – Η γνωστή «Συνθήκη του Μάαστριχτ» (1992), η οποία ίδρυσε την Ε.Ε. ως πολιτική και οικονομική ένωση.
- **Η Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)** – Η πρώην «Συνθήκη της Ρώμης» (1957), τροποποιημένη από τη Συνθήκη της Λισαβόνας (2007), που ρυθμίζει τη λειτουργία των θεσμών και το εύρος των αρμοδιοτήτων της Ένωσης.
- **Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.** – Κατοχυρώνει δικαιώματα και ελευθερίες ισοδύναμα με αυτά των εθνικών συνταγμάτων και έχει **δεσμευτική νομική ισχύ**.
- **Πρωτόκολλα και Παραρτήματα των Συνθηκών**
- **Συνθήκες Προσχώρησης** των νέων κρατών-μελών.

Το Πρωτογενές Δίκαιο έχει **ύψιστη κανονιστική ισχύ** και κάθε πράξη της Ένωσης πρέπει να είναι **σύμφωνη με τις διατάξεις του**.

2. Παράγωγο (ή Δευτερογενές) Δίκαιο

Το **Παράγωγο Δίκαιο** είναι το σύνολο των **νομικών πράξεων** που εκδίδονται από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. (Κοινοβούλιο, Συμβούλιο, Επιτροπή κ.ά.) **βάσει εξουσιοδότησης από το Πρωτογενές Δίκαιο**. Αποτελεί το λειτουργικό σκέλος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και εφαρμόζεται καθημερινά στην έννομη τάξη των κρατών-μελών.

Κύριες μορφές Παράγωγου Δικαίου:

- **Κανονισμοί:** Είναι **γενικής εφαρμογής** και έχουν **άμεση ισχύ** σε όλα τα κράτη-μέλη χωρίς την ανάγκη εθνικής μεταφοράς. Π.χ. Κανονισμός για την προστασία προσωπικών δεδομένων (GDPR).
- **Οδηγίες:** Δεσμεύουν τα κράτη-μέλη **ως προς το αποτέλεσμα**, αλλά αφήνουν **στην εθνική νομοθεσία τον τρόπο εφαρμογής**. Π.χ. Οδηγία για την προστασία των καταναλωτών.
- **Αποφάσεις:** Έχουν **δεσμευτικό χαρακτήρα** για τα συγκεκριμένα πρόσωπα ή κράτη στα οποία απευθύνονται. Δεν έχουν γενική ισχύ.
- **Συστάσεις και Γνωμοδοτήσεις:** Δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, αλλά λειτουργούν **συμβουλευτικά ή πολιτικά**, επισημαίνοντας κατευθύνσεις ή προτροπές προς τα κράτη-μέλη ή τους θεσμούς.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

3. Άλλες Πηγές του Ενωσιακού Δικαίου

A. Γενικές Αρχές του Δικαίου

Πηγάζουν από τα κοινά συνταγματικά και διοικητικά δίκαια των κρατών-μελών (π.χ. αρχή της αναλογικότητας, αρχή της χρηστής διοίκησης, προστασία της εμπιστοσύνης) και **αναγνωρίζονται από το ΔΕΕ** ως δεσμευτικές.

B. Νομολογία του Δικαστηρίου της Ε.Ε.

Αποτελεί **σημαντική πηγή ερμηνείας και εφαρμογής** του δικαίου της Ένωσης. Οι αποφάσεις του ΔΕΕ διαμορφώνουν κανόνες και καθορίζουν το περιεχόμενο της έννομης τάξης της Ε.Ε.

4. Σχέση Πηγών και Νομική Ιεραρχία

- Το **Πρωτογενές Δίκαιο υπερέχει** του Παράγωγου.
- Το Παράγωγο Δίκαιο **πρέπει να εναρμονίζεται πλήρως** με το Πρωτογενές, ειδάλλως είναι **ακυρώσιμο**.
- Τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να **μην εφαρμόζουν εθνικές διατάξεις** που έρχονται σε αντίθεση με τις δεσμευτικές πηγές του ενωσιακού δικαίου.

5. Σημασία για τα Κράτη-Μέλη

Η ορθή κατανόηση των πηγών του δικαίου της Ε.Ε. είναι **θεμελιώδης για τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης**, την **κατάρτιση της εθνικής νομοθεσίας**, αλλά και για την **προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών**. Το ευρωπαϊκό δίκαιο **συμπλέκεται οργανικά με το εθνικό** και αποτελεί **αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής δημόσιας δράσης** των κρατών-μελών.

3. Θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)** διαθέτει ένα ολοκληρωμένο θεσμικό σύστημα με στόχο τη **νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική και δημοσιονομική λειτουργία της Ένωσης**. Τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. προβλέπονται από τις ιδρυτικές της Συνθήκες, και συγκεκριμένα από το **άρθρο 13 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)**.

Τα όργανα αυτά ασκούν **ειδικές, διακριτές αλλά συχνά αλληλοσυνδεόμενες αρμοδιότητες**, αποτελώντας τη βάση του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

1. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** είναι το **μοναδικό όργανο της Ε.Ε. που εκλέγεται απευθείας από τους πολίτες** των κρατών-μελών κάθε πέντε χρόνια. Αντιπροσωπεύει τη **λαϊκή κυριαρχία** εντός της Ένωσης.

Αρμοδιότητες:

- Συννομοθετεί με το Συμβούλιο της Ε.Ε. σε πλήθος θεμάτων,
- Εγκρίνει τον **προϋπολογισμό της Ε.Ε.** από κοινού με το Συμβούλιο,
- Ελέγχει δημοκρατικά τα άλλα όργανα της Ένωσης, ιδίως την Επιτροπή (δικαίωμα ερωτήσεων, πρόταση μομφής κ.λπ.),
- Εγκρίνει ή απορρίπτει τον διορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** συγκεντρώνει τους **αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων** των κρατών-μελών, τον **Πρόεδρο της Επιτροπής** και τον **ύπατο εκπρόσωπο για θέματα εξωτερικής πολιτικής**.

Αρμοδιότητες:

- Καθορίζει τους **γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς** και τις **στρατηγικές προτεραιότητες** της Ε.Ε.,
- Δεν νομοθετεί, αλλά παρέχει κατευθύνσεις στα υπόλοιπα όργανα,
- Εκλέγει τον **Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου**, ο οποίος έχει θητεία 2,5 ετών.

3. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ή Συμβούλιο Υπουργών)

Το **Συμβούλιο της Ε.Ε.** εκπροσωπεί τα **κράτη-μέλη** και συμμετέχει στη νομοθετική διαδικασία. Συνέρχεται σε **διαφορετικές συνθέσεις** ανάλογα με το υπό συζήτηση ζήτημα (π.χ. υπουργοί υγείας, παιδείας, οικονομικών).

Αρμοδιότητες:

- Συννομοθετεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,
- Καθορίζει και συντονίζει πολιτικές των κρατών-μελών (οικονομία, ασφάλεια, ενέργεια κ.λπ.),
- Υπογράφει διεθνείς συμφωνίες εξ ονόματος της Ε.Ε.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

4. Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** είναι το **εκτελεστικό όργανο** της Ε.Ε. και λειτουργεί **υπέρ του συνόλου της Ένωσης**. Αποτελείται από **έναν Επίτροπο ανά κράτος-μέλος**, με Πρόεδρο που προτείνεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και εγκρίνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Αρμοδιότητες:

- Έχει **μονοπωλιακή πρωτοβουλία νομοθεσίας** (προτείνει νέους κανονισμούς, οδηγίες, αποφάσεις),
- **Επιβλέπει την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου** στα κράτη-μέλη (έχει τη δυνατότητα προσφυγής στο ΔΕΕ),
- Διαχειρίζεται τον **προϋπολογισμό της Ένωσης** και τους **κοινοτικούς πόρους**,
- Εκπροσωπεί την Ε.Ε. σε διεθνές επίπεδο σε συνεργασία με τον Ύπατο Εκπρόσωπο.

5. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)

Αποτελεί τον **ανώτατο δικαστικό θεσμό** της Ένωσης, με σκοπό την **ερμηνεία και εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου**.

Δομή:

- **Δικαστήριο (Court of Justice)** – ερμηνεύει τις συνθήκες και εξετάζει την εγκυρότητα των πράξεων των οργάνων,
- **Γενικό Δικαστήριο** – εξετάζει πρωτοβάθμια διαφορές μεταξύ ιδιωτών, εταιριών και θεσμικών οργάνων,
- (προβλεπόμενα) **Ειδικά Δικαστήρια** για συγκεκριμένα θέματα.

Αρμοδιότητες:

- Εκδικάζει **προσφυγές παραβίασης** ενωσιακού δικαίου,
- Επιλύει **διαφορές μεταξύ κρατών-μελών και θεσμικών οργάνων**,
- Εκδίδει **προδικαστικές αποφάσεις** κατόπιν ερωτημάτων εθνικών δικαστηρίων.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Δίκαιο

6. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)

Αποτελεί τον πυλώνα της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης**. Είναι ανεξάρτητη αρχή με έδρα τη Φρανκφούρτη.

Αρμοδιότητες:

- Διαχειρίζεται τη **νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ**,
- Εκδίδει το **ευρώ** και ρυθμίζει την κυκλοφορία του,
- Διασφαλίζει τη **σταθερότητα των τιμών** και την **ανεξαρτησία της νομισματικής πολιτικής**.

7. Ελεγκτικό Συνέδριο

Εδρεύει στο Λουξεμβούργο και είναι το αρμόδιο όργανο για τον **δημοσιονομικό έλεγχο** της Ε.Ε.

Αρμοδιότητες:

- Ελέγχει τη **διαχείριση των εσόδων και δαπανών** της Ε.Ε.,
- Εξασφαλίζει τη **νομιμότητα και κανονικότητα** των πράξεων δαπανών,
- Συντάσσει **ετήσια έκθεση** για τη χρήση των κοινοτικών κονδυλίων.

8. Ύπατος Εκπρόσωπος της Ε.Ε. για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας

Δεν αποτελεί αυτοτελές θεσμικό όργανο αλλά έχει **καίρια πολιτική σημασία**. Είναι **αντιπρόεδρος της Επιτροπής** και συντονίζει τη **διπλωματική δράση** της Ένωσης.

Σημασία του Θεσμικού Συστήματος

Το θεσμικό σύστημα της Ε.Ε. αποτελεί **πρωτοφανές παράδειγμα υπερεθνικής συνεργασίας**, καθώς:

- Ενσωματώνει τη **δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών** (μέσω του Κοινοβουλίου),
- Εξισορροπεί την ισχύ των κρατών-μελών (Συμβούλιο),
- Παρέχει **νομική προστασία και έλεγχο** (ΔΕΕ),
- Προάγει την **αποτελεσματικότητα και λογοδοσία** (Επιτροπή, Ελεγκτικό Συνέδριο)